

Щодо окремих питань формування державної політики відновлення України від наслідків російської агресії: загальнотеоретична характеристика

Наталія Степаненко

доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: nataliasv@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-6216-2206

Олександр Курілець

аспірант,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: kuriletsoo@krok.edu.ua,
ORCID: 0009-0005-7855-5297

Російсько-українська війна, що розпочата країною-агресором ще у 2014 році, щодня спричиняє глобальні збитки для України, призводить до масштабних руйнувань усіх сфер нашої держави, а також численних людських жертв, яких у Європі не було з часів Другої світової війни.

Кожного дня Україна продовжує мужньо протистояти ворогу. Такі реалії сьогодення дають нові виклики уряду та народу нашої держави. Так, на рівні влади, в науковому та експертному середовищах, громадській сфері виникла полеміка про відновлення, відбудову та подальший розвиток України після закінчення війни.

Проблематика, пов'язана з економічним розвитком України після війни, відбудови та становлення пошкодженої інфраструктури, забезпечення інформаційної та національної безпеки у післявоєнний період, досліджена та розкривається доволі детально вітчизняними науковцями, серед них – Р. Бедрій [1], О. Квасніцька [2], Н. Оніщенко [3], І. Підоричева [4] та ін.

Разом з тим, на сьогоднішній день необґрунтовано залишаються поза увагою дослідників актуальні питання формування державної політики відновлення України від наслідків російської агресії через теоретико-правову призму. Відсутність комплексних досліджень у даній сфері, низька наукова опрацьованість вказаної проблематики не сприяє виробленню уніфікованого підходу для її вирішення.

Наразі у вітчизняному теоретико-правовому полі існує чимало дефініцій «держава», «державна політика». Не вдаючись до їх хрестоматійного переліку та детального аналізу, пропонуємо розуміти, що держава – це політична організація суспільства. У той же час, державна політика – це цілеспрямована діяльність органів державної влади для вирішення суспільних проблем, досягнення й реалізації загальнозначущих цілей розвитку суспільства або його окремих сфер.

Варто зазначити, що більшість дослідників, серед них О. Валевський, державну політику визначають, як напрямок дій (або бездіяльність), що обирає державна влада (або орган державної влади, що має повноваження: правові,

політичні чи фінансові) для вирішення певної проблеми або сукупності взаємозалежних проблем [5].

Таким чином, приходимо до думки, що державна політика – це так звана реакція держави на конкретні проблеми, які виникли в суспільстві, з метою оперативного та ефективного реагування для подальшого їх вирішення чи мінімізації.

Нинішня ситуація, що склалася в нашій державі, вимагає перегляду існуючих підходів саме до формування державної політики та пошуку якісно нових ефективних методів її реалізації в цілому, а також у сфері відновлення України від наслідків російської агресії зокрема.

Формування державної політики – це складний та багатоетапний процес, від правильної побудови якого прямолінійно залежить кінцевий результат, досягнення поставлених цілей, а також, відповідно, дієва реалізація державної політики в цілому.

Беззаперечно, що сьогодні глобальною проблемою для суспільства та для нашої держави є війна в Україні, а також її неминучі наслідки, які є зараз, та, які будуть у майбутньому. І хоча, фактично, війна в Україні триває з 2014 року, проте міжнародне обговорення повоєнного відновлення нашої держави, а також відповідне реагування Уряду відбулося лише після повномасштабного вторгнення агресора.

Так, влітку 2022 року Швейцарія спільно з Україною прийняла Міжнародну конференцію з питань відновлення України у м. Лугано, де Уряд України представив масштабний План відновлення держави після війни [6]. Але, на жаль, майже в усіх розділах представленого Плану експерти, міжнародні партнери та вітчизняні науковці знайшли численні прогалини, і в цілому заявили, що документ є досить абстрактним та потребує суттєвого доопрацювання.

Восени 2022 року в Німеччині Україна анонсувала більш реалістичну програму – План швидкого відновлення, який зосереджений на оперативній відбудові об'єктів соціальної інфраструктури, зруйнованої унаслідок повномасштабного російського вторгнення [7].

Цьогоріч влітку на черговій Конференції, що відбулася в Великій Британії Уряд України заявив, що спільно з міжнародними партнерами розробляє план швидкого відновлення України [8].

І це далеко не останній документ, який Україна представить на шляху до свого відновлення. Ми вважаємо, що створення низки планів, проєктів, стратегій, внесення змін до чинного законодавства не гарантує повне та всебічне вирішення проблеми, зокрема і тієї, яка існує дотепер. Вказане лише стає каталізатором для появи нових колізій, прогалин, суперечностей та розбіжностей у чинних нормативно-правових актах, що своєю чергою сповільнить процес відновлення України, а не пришвидшить його.

Так, до прикладу, Проєкт ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови України» покликаний спростити процедуру зміни цільового призначення земельних

ділянок [9]. На переконання законотворців, це сприятиме ефективному відновленню промисловості нашої держави та залученню іноземних інвестицій на відбудову країни. Але спрощення – це завжди ризик того, що контроль над процесами взагалі буде втрачено, особливо за наявності правових колізій і відсутності дієвих обмежень.

Діяльність Уряду щодо формування державної політики у сфері відновлення України від наслідків російської агресії повинна, у першу чергу, ґрунтуватися не на кількості розроблених та затверджених нормативно-правових актів, а на їх якості та ефективності від реалізації.

Список використаних джерел

1. Бедрій Р. Б. *Поняття економічної основи місцевого самоврядування та її організаційно-правове забезпечення в умовах війни в Україні*. Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Право 2023. Т.1. Вип. 75. С. 59-64.
2. Квасніцька О. О. *Відновлення України від наслідків війни в контексті реформування містобудівного законодавства. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права). Видавничий дім «Гельветика». 2022. Т. 2. С. 839-844.
3. Оніщенко Н. М. *Ефективність та якість законодавства у фокусі відбудови України*. Альманах права. 2022. № 13. С. 23-27.
4. Підоричева І. Ю. *Післявоєнне відновлення Європи: досвід та уроки для України*. Журнал європейської економіки. 2022. Т. 21, № 2 (81). С. 190-207.
5. Валєвський О. Л. *Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження*. [монографія]. 2001. 242 с.
6. 4-5 липня 2022 року Швейцарія спільно з Україною прийняла Міжнародну конференцію з питань відновлення України (URC 2022) у м. Лугано. URL: <https://ua.unc-international.com/ukraine-recovery-conference-2022-mizhnarodna-konferenciya-z-pitan-vidnovlennya-ukrayini> (дата звернення: 22.11.2023).
7. Міста України: начіігроші відбудова і хто вирішує. URL: https://lb.ua/news/2023/11/17/584661_mista_ukraini_chii_groshi_vidbudova.html (дата звернення: 22.11.2023).
8. З'явилася спільна заява співголів урядів України та Великобританії щодо відновлення України. URL: https://lb.ua/world/2023/06/23/561932_zyavilasya_spilna_zayava_spivgoliv.html (дата звернення: 22.11.2023).
9. *Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakonodavchikh-aktiv-ukraini-dlya-zaluchennya-investitsiy-z-metoyu-shvidkoi-vidbudovi-ukraini> (дата звернення: 22.11.2023).